

ÎNVĂȚAREA „DISCIPLINĂRII” ÎN CADRUL PARTENERIATULUI ȘCOALĂ-PĂRINȚI-COPII

Larisa SADOVEI, Maia NANI

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Parents' knowledge of different educational methods does not presume that they apply them correctly in their relationship with their children. The persuasion parents need and the total openness of some of them for training in this direction oriented this study towards the revelation of some aspects that are very vulnerable, including the modality of the discipline. The application of some didactic methods of initiation of parents in the ecology of education will conduct us to form the parents' ability and practice regarding the management of the discipline problems, the aspects illuminated in this research.

Tendințele actuale ale sistemului de învățământ au condus la stabilirea unui parteneriat la nivelul triadei școală-părinți-copii cu scopul optimizării și creșterii calității procesului educativ. Una dintre premisele ce trebuie realizate pentru atingerea calității în acest sens este stabilirea legăturilor strânse dintre profesori și părinți ca părți active în cadrul procesului de valorificare a dimensiunii morale. Concluzia unor părinți că educația copiilor revine în exclusivitate școlii, fără a fi personal implicați în procesul de educație în momentele cele mai semnificative, atrage după sine probleme sociale majore, precum conflictul dintre generații, devalorizarea tradițiilor, iresponsabilitatea morală etc. Contrar oricăror constatări pedagogice și sociologice raportate la diverse etape ale dezvoltării sistemului educațional, o atitudine pedagogică pozitivă și constructivă ce trebuie apreciată de instituțiile de învățământ își găsește explicația în faptul că unii părinți sunt capabili să reacționeze și să răspundă invitației de realizare a acestui parteneriat, poziție argumentată de Fausto Telleri [7, p.11-12]. Suntem convinși că aplicarea unor modalități didactice de *inițiere a părinților în ecologia educației* va conduce la formarea abilităților și practicilor parentale valorificate prin înțelegerea comportamentelor copiilor, învățarea tehnicilor de comunicare și mediere afectivă, managementul problemelor disciplinare etc. Convingerea părinților că trebuie să fie deschiși pentru formare în această direcție a orientat studiul de față spre relevarea unor aspecte suficient de vulnerabile cu privire la *modalitățile de disciplinare*. Pornind de la faptul că ședințele organizate de către cadrele didactice oferă modele, alternative și soluții confirmate de experiență și cunoaștere, ajutându-i pe părinți să construiască personalitatea copilului, în *tipologia întâlnirilor cu părinții*, T. Cosma specifică la categoria formelor de colaborare a diriginților cu familia acest tip de ședințe drept *întâlniri programate cu toți părinții clasei, cu un grup de părinți, numai cu părinții unui copil* [3, p.34]. În această enumerare, credem că pot fi incluse și *întâlnirile cu părinții și copiii împreună*.

Disciplina ca o totalitate de reguli de comportare și de ordine obligatorii apare ca un factor sau mijloc exterior de dirijare a acțiunii educative, iar formarea *comportamentului disciplinat* reprezintă finalitatea generală a acestei laturi, menționează I. Nicola [5, p.280]. În ipostaza de *comportament*, disciplina se exprimă printr-o gamă de atitudini de acceptare sau respingere a cerințelor impuse din exterior, ca un mod de răspuns sau de comportare solicitat, conferind, în special, o imagine asupra interacțiunilor. *Ca proces educativ* se încheie inevitabil cu un anumit rezultat exteriorizabil în comportamentul disciplinat, respectiv în atitudinile lor față de cerințele și dispozițiile impuse. Provenit din limba greacă, semnificația pozitivă a cuvântului *disciplină* relevă capacitatea de „*îndrumare*” și presupune o călăuzire atentă, îndelungată a copilului, începând de la vârsta fragedă până la maturitate. Cuvântul *disciplină* implică a-l învăța pe celălalt, nu a-l pedepsi, așa cum este foarte des interpretat. Scopul disciplinării rezidă în ajutorul acordat copilului pentru a atinge un nivel de maturitate care să-i permită a activa ca un adult pe deplin responsabil de faptele sale. Societatea se confruntă cu o varietate de tendințe în ceea ce privește stilurile de educare a copiilor în familie. S-a constatat faptul că sunt puternic înrădăcinate modelele vechi de educație bazate pe impunerea disciplinei prin metode dure, principala măsură de constrângere folosită de părinți pentru a-l face pe copil să asculte fiind pedeapsa fizică, aplicată de cele mai multe ori spontan, fără explicații anterioare, ca rezultat al stării de nervozitate a părintelui și nu din cauza unor greșeli grave ale copilului. Metodele traumatizante, de abuz fizic sau psihic asupra copilului nu sunt conștientizate de către părinți, fiind considerate atitudini normale în procesul de

educare și disciplinare a copilului. Aceasta dovedește că părinții nu cunosc alternative și nu au abilitatea de a colabora cu copilul în stabilirea unor reguli clare, astfel încât să conștientizeze că a greșit. Dragostea și limitele permisivității sunt termeni care descriu o orientare a disciplinei parentale. Părinții orientați spre o „disciplină relațională” folosesc dragostea ca stil parental de bază, cei ce uzează de „disciplina acțiunii” folosesc limitele ca stil parental esențial, menționează A. Băran-Pescaru. Analiza stilurilor educative familiale oferă o diversitate mare a modalităților de acționare parentală – un pluralism al stilurilor educative familiale. Cercetările au demonstrat că în general există patru stiluri educative în familie, ce corespund unui echilbru între dragoste și limite: *de respingere/neglijare*: dragoste scăzută și limite scăzute; *autoritarist*: dragoste scăzută și limite înalte; *permisiv*: dragoste ridicată și limite scăzute; *democratic sau echilibrat*: dragoste ridicată și limite înalte. L. Cuznețov consideră că *pluralismul stilurilor educative familiale se organizează în jurul variabilelor: autoritate/constrângere, liberalism/permisivitate, dragoste/atașament, ostilitate/ respingere*, în final, stilul educativ familial fiind dependent de comportamentul părinților și strategiilor aplicate de ei atât în comunicare, relații, cât și în educația copiilor și trebuie analizat ca un produs și proces nemijlocit al interrelației și conexiunii inverse dintre trei variabile: *principii, autoritate, acțiuni parentale*, ce includ metodele și mijloacele aplicate în educația copiilor [4, p.129].

În contextul celor expuse, am intenționat să realizăm o investigație de constatare pentru a sesiza opiniile părinților privind atât cunoașterea, cât și aplicarea disciplinei asupra propriilor copii. În acest sens, parteneriatul este stabilit la nivelul relației cu învățătorul clasei unde învață copilul și respectiv cu școala, acestea (învățătorul și școala) fiind considerate drept surse generale de informare și instruire. Planul de învățământ al școlii, la componenta activităților educative, prevede diverse activități de dezvoltare a parteneriatului, fiind specificate prin teme concrete și necesare de realizat în cadrul ședințelor cu părinții. La ședința cu părinții, când s-a pus în discuție tema "violentei", a fost efectuat un sondaj prin care putea fi demonstrată nevoia de educație a părinților în această direcție. Rezultatele anchetei au scos în evidență fenomenul violenței, susținut de aplicarea metodelor disciplinare. Deși părinții cunosc diverse metode disciplinare – *călăuzirea prin exemple, instrucțiuni verbale, cerințe scrise, prilejuirea unor experiențe negative, rugămintele, ordinele, exercitarea controlului prin mângâierea copilului, pedeapsa corporală* – aceste metode sunt aplicate de cele mai multe ori la nivelul intuiției parentale, argumentându-le prin faptul că „*părinții noștri nu au avut o pregătire instituțională, ne-au educat cum au știut ei și astăzi ne pot servi drept modele*”. Nu putem contesta eficiența metodelor aplicate de generațiile trecute, dar datele relevate de părinții chestionați au demonstrat că astăzi unii copii ar prefera „*bătaia*” în locul „*strigătelor, cicăririi și interzicerilor impuse de părinți*”, corelând direct cu intersectarea stilurilor educative ale familiei, fără a putea demonstra apartenența la unul dintre ele. Constatarea ce se impune în urma acestor reflecții, demonstrează rolul esențial al părinților în disciplinarea copiilor, deoarece ei sunt cei care trebuie să le inoculeze acestora principiile societății în care trăiesc. Abundența de sfaturi disponibile tuturor privind educarea copiilor pune în dificultate părinții, uneori provocând chiar stări de frustrare în alegerea, selectarea și testarea unui număr de metode variate și adesea contradictorii. În acest sens, suntem convingși de puterea instructivă a educatorilor privind informatizarea și elucidarea aspectelor confuze ale părinților. În activitățile educative promovate prin intermediul școlii un rol important îl deține consilierul educativ din unitățile școlare din învățământul preuniversitar, organizator și inițiator de module tematice. Direcția Generală Învățământ Preuniversitar a Ministerului Educației și Cercetării a elaborat Fișa postului pentru deținerea acestei funcții, indicând elementele de competență și indicatorii de performanță. În componenta **managementul educației formale și nonformale** identificăm drept elemente de competență ale consilierului educativ, printre care competența de a întocmi baza de date privind starea disciplinară a școlii, absentismul, abandonul școlar, delincvența juvenilă, dependența și programele de prevenție/intervenție – indicatorii de performanță, pentru că în acest context se evaluează impactul activităților educative asupra stării disciplinare a elevilor.

Un model posibil și real de implementat pe coordonata dezvoltării parteneriatului educațional la nivelul familie–școală–copil este parcurgerea de către părinți atât voluntar, cât și invitați special, a unui curs de „Școală a părinților”, model preluat deja de unele școli din Republica Moldova. Fausto Tellieri, renumit profesor universitar italian, propune un itinerar de formare a părinților, obiectivul principal al unui astfel de demers fiind contribuția la educarea acestora pentru a deveni părinți mai buni. Sigur, nu se impune preluarea integrală a conținuturilor cursului, acestea fiind flexibile în dependență nu atât de actualitatea subiectului, cât de importanța formării deprinderilor de aplicare în contexte reale.

Provocați de această problematică, am reușit să realizăm în afara ședințelor cu părinții la nivelul clasei, un ansamblu de activități de inițiere și formare a părinților privind echilibrul dintre dragoste și limite, prin intermediul lectoratelor susținute la nivelul școlii. Modulul tematic propus spre discuție „Cele cinci limbaje ale dragostei la vârsta copilăriei”, inspirat de conținuturile ideatice propuse de R. Campbell, G. Chapman [2], a deschis oportunități de colaborare și aprofundare a conceptului de parteneriat în triada școală–părinți–copii, oferind deschidere spre noi tipuri de ședințe-dezbateri la teme cu conținut orientat spre noi metode disciplinare, precum: **atingerea fizică, cuvintele de apreciere, timpul rezervat copilului, cadourile, slujirea.**

În legătură cu acest aspect conchidem că prin ședințele programate cu părinții este greu de stabilit care părinte este bun și care nu. E riscant să afirmi că părinții care au copii buni sunt la rândul lor și părinți buni, după cum se poate spune că nu sunt neapărat „răi” acei părinți ai căror copii au înregistrat anumite eșecuri mai mari sau mai mici. Părinții nu trebuie să scape din vedere faptul că stilul educativ al familiei nu reprezintă singurul factor care poate determina reușita sau nereușita copilului; deprinderea de a se pune în locul copilului va face să înțeleagă mai bine nu doar nevoile sale, ci și justetea sancțiunii aplicate.

Referințe:

1. Băran-Pesacru A. Parteneriat în educație: familie–școală–comunitate. - București: Ed. Aramis print, 2004. - 80 p.
2. Campbell R., Chapman G. Cele cinci limbaje ale dragostei la vârsta copilăriei. - Cluj Napoca: Ed. Logos, 2000. - 264 p.
3. Cosma T. Ședințele cu părinții în gimnaziu. Idei-suport pentru diriginți. - Iași: Polirom, 2001. - 176 p.
4. Cuznețov L. Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie. Teză de doctor habilitat în pedagogie. - 353 p.
5. Nicola I. Tratat de pedagogie școlară. - București: Ed. Aramis, 2000. - 480 p.
6. Organizarea și dirijarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2008-2009. Sugestii și recomandări metodologice și manageriale.
7. Telleri F. Pedagogia familiei. - București: EDP, 1996. - 100 p.

Prezentat la 23.12.2008